

*І.О. Школьник, д-р екон. наук, проф.,
ДВНЗ “Українська академія банківської справи НБУ”*

ЩОДО НЕОБХІДНОСТІ РЕФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОГО НАГЛЯДУ В УКРАЇНІ

Світова фінансова криза виявила існуючі проблеми та недоліки щодо організації та здійснення регулювання та нагляду у фінансовій сфері. Це у свою чергу призвело до реформування діючих систем як на національних рівнях, так і на рівні окремих регіонів та світовому рівні. Проблемами удосконалення системи регулювання та нагляду за фінансовим ринком у даний час займаються як економічно розвинуті країни, так і країни, що знаходяться на ранніх етапах розвитку їх фінансового ринку. З одного боку, є активна позиція щодо запровадження мегарегуляторів фінансового ринку, як запропоновано на рівні Європейського Союзу, з іншого боку, є робота щодо удосконалення діючої секторної структури регулювання фінансового ринку на прикладі США.

Слід зазначити, що не всі міжнародні установи підтримують створення мегарегулятора фінансового ринку. Так, наприклад, такий авторитетний орган, як Міжнародна організація комісій з цінних паперів не розділяє гіпотезу про ефективну концепцію загального регулювання та нагляду за банківськими і фінансовими ринками навіть для розвинутих країн.

Основними чинниками, що сприяють створенню єдиного регуляторного органу фінансового ринку, є:

- взаємопроникнення різних напрямків фінансового бізнесу в результаті виникнення нових фінансових інструментів, в умовах якого комбіноване надання фінансових послуг стає домінуючою тенденцією;
- підвищення ролі небанківських фінансових установ та посилення кооперації з банківським сектором, в результаті чого набувають спільних рис процедури ліцензування, нагляду, регулювання різних фінансових компаній;
- зміни якісних і кількісних характеристик ризиків, що приймаються фінансовими ринками;
- консолідація бізнесу через процедури злиття та поглинання, створення на цій основі мегабанківських та мегафінансових структур.

Стосовно створення єдиного мегарегулятора в Україні, то, на наш погляд, в умовах розвитку кризових явищ в економіці, зокрема й у фінансовому секторі, дана реформація є недоцільною, оскільки, як свідчить досвід країн, що запровадили мегарегулятор, на етапі його створення та перепідпорядкування функцій рівень ефективності фінансового нагляду дещо знижується, що є неприпустимим в існуючих умовах.

Наразі більш важливою є концентрація інформаційних потоків і синхронізація дій окремих регуляторів в єдиній системі. Крім того, для

постановки питання про мегарегулятор, як про можливість вирішення проблеми, в Україні повинен бути досягнутий високий ступінь зрілості фінансового ринку, повинні вирости крупні, і головне – диверсифіковані фінансові інститути та групи, існування яких дозволить поставити питання про перехід від функціонального до секторного регулювання, після цього – до кроссекторного, і лише після того мова йтиме про створення мегарегулятора. Беручи до уваги слабкість ресурсів держави, існування саме окремих функціональних органів, що відповідають за конкретні сегменти та галузі фінансового ринку (НБУ, ДКЦПФР, ДКРРФП, Держфінмоніторинг), є винятково важливим, оскільки створює можливість спрямованої уваги та цільових заходів щодо сприяння розвитку відповідних галузей: банків, страхових та інвестиційних компаній, інститутів пенсійного забезпечення, структур колективного інвестування.

Отже, з врахуванням особливостей розвитку вітчизняного фінансового ринку, на наш погляд, створення такого органу на даному етапі є передчасним і не сприятиме вирішенню проблем фінансової сфери.

Школьник, І.О. Щодо необхідності реформування фінансового нагляду в Україні [Текст] / І.О. Школьник // Міжнародна банківська конкуренція: теорія і практика : збірник тез доповідей V Міжнародної науково-практичної конференції (27–28 травня 2010 р.) : у 2-х т. – Суми : УАБС НБУ, 2010. – Вип. 1 - С. 48-50.